

Voorkomen versleping

Diervoeding

[Jef Verhaeren]

De registratie van gemedicineerde voeders verschilt van land tot land.

De productie en het gebruik ervan is in alle gevallen aan strenge voorwaarden gebonden. Toelating van het fijndoseertoestel, elektronisch voorschrijven en het vaststellen van tolerantiegrenzen bieden nieuw perspectief.

Binnen de Europese Unie zijn nog belangrijke verschillen inzake wetgeving en toepassing van EU-regelgevingen, ook tussen Nederland en België. De mengvoedersector ontsnapt daar niet aan. Zo verschilt de registratie van gemedicineerde voeders van land tot land. Dat speelt heel wat spelers in de sector parten. Vooral sinds de voedselcrisissen (BSE, dioxine en andere) en de ban van de antimicrobiële groeibevorderaars (amgb's) is er nultolerantie voor de aanwezigheid van deze stoffen en ook geneesmiddelen

of gemedicineerde voormengsels in het voeder zonder voorschrift. Het voorkomen van versleping is een obsessie geworden. De gemedicineerde voeders zijn zeer gevoelig voor deze problematiek en daarom zijn de meeste mengvoederfabrikanten als de dood voor de productie van gemedicineerde voeders. Al werken de alternatieven, zoals top dressing, vaak ook misbruik en onnauwkeurigheid in de hand. De Belgische mengvoedersector zoekt dan ook al jaren naar een sluitende oplossing.

Probleemstelling

Diergeneesmiddelen kunnen worden toegediend via top dressing, dat geen homogene vermenging garandeert, via het drinkwater of vermengd in het voeder, als gemedicineerde voeders dus. Er heerst nogal wat onvrede in de sector. Vooral bij de dierenartsen, over de kafaiaanse situatie waarin de gemedicineerde voeders zijn beland. Het is absurd gemedicineerde voeders toe te laten met een nultolerantie. Dat is niet mogelijk, vooral niet als men ppb's of ppt's zal kunnen terugvinden. Voor bepaalde additieven is de nultolerantie, na veel overleg, wel beperkt doorbroken, maar voor geneesmiddelen blijft het gehandhaafd. Een steen des aanstoets is ook het voorschrift van de dierenarts. De geneesmid-

Bij Hendrix-Haack in Izegem wordt het inmengen van geneesmiddelen tot gemedicineerde voeders strikt gescheiden gehouden van de diervoederproductie.

g obsessie

delen moeten als specialiteit worden voorgeschreven door de dierenarts, ook naar de diervoederfabrikant toe. Maar die wenst ook niet voor apotheker te spelen. De dierenarts moet voor gemedicineerde voormengsels ook een voorschrift maken voor de individuele veehouder. En daarvoor zou hij niet worden betaald. Het is dus blijkbaar een dubbel probleem: versleping en voorschriften.

Wetgeving

Wat de regelgeving betreft, weet het voedselagentschap (FAVV) meer. De aanwezigheid van residuen van geneesmiddelen in diervoeders kan, aldus het FAVV, leiden tot overschrijdingen van de Maximum Residue Level (MRL's) in de levensmiddelen van dierlijke oorsprong. Momenteel bestaat er geen wettelijke tolerantie met betrekking tot de aanwezigheid van residuen van geneesmiddelen in diervoeders. Het vastleggen van dergelijke toleranties noodzaakt een voorafgaande kennis van de transferfactoren van deze residuen uit het diervoeder naar levensmiddelen. De Europese Commissie denkt na over het vastleggen van specifieke normen die rekening houden met de Good Manufacturing Practices (GMP) en de risico's voor de voedselveiligheid en diergezondheid. De diervoederfabrikant heeft als belangrijkste plicht en verantwoordelijkheid dat hij verzekert dat de diervoeders die hij in de handel brengt, conform zijn aan de vigerende wetgeving. De fabrikant moet in het kader van zijn autocontrole de kritische stappen van zijn productie beheren en verifiëren, waardoor hij het voldoen aan de wetgeving kan garanderen. Hij moet technische of organisatorische maatregelen nemen om kruiscontaminatie en fouten te vermijden. Dit is ook van toepassing op de fabrikanten van gemedicineerde diervoeders.

Spoelen

Kruiscontaminatie is gelinkt aan de installatie, de fysicochemische eigenschappen van de producten, aan inadequaat controle van het stof en aan de spoelprocedures tussen de opeenvolgende productieloten. De fabrikant moet de opeenvolging van de productieloten en het volume van spoelcharge evalueren zodat hij van de volgende productieloten kan garanderen dat deze het betrokken product niet bevatten. Het spoelen is een elementaire noodzakelijke maatregel om de kans op kruiscontaminatie te limiteren. Belangrijk wettelijk knelpunt is dat de fabricage en commercialisering van gemedicineerde voedders, op enkele uitzonderingen na, enkel mag plaatsvinden op basis van een voorschrift dat opgesteld is door een dierenarts na een klinisch onderzoek van de betrokken dieren op de veehouderij.

Oplossingen

In sommige gevallen kan een fabrikant alternatieve technieken gebruiken om het risico te verminderen op kruiscontaminatie in zijn installatie. Bij Danis en Hendrix-Haack bijvoorbeeld wordt het innemen van geneesmiddelen tot gemedicineerde voedders strikt gescheiden gehouden van de diervoederproductie. Het gebeurt nadien in een apart atelier. Dit betekent wel een belangrijke investering en dus voldoende schaalgrootte.

Fijndoseertoestel

De fabricage van gemedicineerde voedders op basis van een gemedicineerd voormengsel op de veehouderij zelf was tot voor kort niet mogelijk daar het zogenaamde 'molentje' onvoldoende garanties kan bieden voor homogeniteit en controle op het productieproces. Sinds 2007 echter is in België, mits opname in de erkenning en naleving van het

Vande Avenne Ooigem was de eerste fabrikant die een fijndoseertoestel erkend kreeg.

>> Voorkomen versleping obsessie

protocol hierover, het gebruik toegelaten van een 'fijndoseertoestel', de gesofisticeerde variant van het verboden molentje en in feite een verlengstuk van de mengvoederfabriek. Deze procedure werd opgesteld in nauwe samenspraak met de diervoedersector en fabrikanten van het fijndoseertoestel. Het toestel voorziet in specifieke beveiligingen (alles wordt geregistreerd), verkort de weg waar mogelijke kruiscontaminatie kan plaatsvinden drastisch en houdt deze producten buiten de fabrieksinstallatie. Het is geïnstalleerd op de vrachtwagen en het inmengen van een gemedicineerd voormengsel gebeurt bij het lossen van het veevoeder bij de veehouder. Het gebruik van dit fijndoseertoestel is wel aan specifieke eisen verbonden. Het fijndoseertoestel moet opgenomen worden in de erkenning van de fabrikant van gemedicineerde diervoeders. Het is dus vanaf 2007 al mogelijk de aanvraag voor het opnemen van een fijndoseertoestel in de erkenning van fabrikanten van gemedicineerde diervoeders in te dienen bij de PCE's (Provinciale Controle Eenheden van het FAVV).

„Het is onze bedoeling voor alle gemedicineerde voormengsels een actiegrens te bekomen”, aldus Yvan Dejaegher.

Wat het voorschrift van de dierenarts betreft, wordt de mogelijkheid van de digitale handtekening uitgetest, die bij Danis overigens al wordt toegepast.

Sector

De mengvoedersector, in België behartigd door Bemefa, heeft vier jaar hard gewerkt en geïnvesteerd om, in overleg met een overheid, oplossingen te vinden.

„Zoals altijd zijn er voor- en tegenstanders van systemen”, zegt directeur-generaal Yvan Dejaegher van Bemefa. „Het fijndoseertoestel heeft zijn kinderziektes gehad, maar is nu goedgekeurd en er is al interesse voor in Nederland en Frankrijk. Gemedicineerde voeders hebben bij dierenartsen altijd in het verdomhoekje gezeten omdat ze niet worden vergoed voor het voorschrijven van

gemedicineerde voormengsels. Dierenartsen halen een fors deel van hun inkomen uit het voorschrijven van medicamenten. Hier zit het al fundamenteel verkeerd. Hiervoor een oplossing vinden is niet gemakkelijk. We overleggen hierover met de dierenartsen.”

Tolerantiegrens

Gemedicineerde voormengsels konden (tot de erkenning van het fijndoseertoestel) enkel ingemengd worden in de fabriek. „We werden inderdaad geconfronteerd met de nultolerantie van het FAVV”, zegt Dejaegher, „maar hieraan is intussen ook hard gewerkt.” Voor enkele coccidiostatica heeft Bemefa al van het FAVV tolerantiegrenzen verkregen die variëren tussen 750 en 1000 ppb. En de detectielimiet is 20 ppb. „Er staat een overdrachtstudieonderzoek in de steigers om de overdracht te bepalen van alle gemedicineerde voormengsels. De bedoeling is voor alle gemedicineerde voormengsels een actiegrens – of tolerantiegrens – te bekomen die goed zit voor de volksgezondheid”, aldus Dejaegher.

Dejaegher bevestigt dat de wetgeving voor de voorschriften inderdaad lastig is en een hele administratieve rompslomp. „Daarom starten we op 1 april een project voor het elektronisch voorschrijven.” De software daarvoor wordt op dit moment afgerond. „Zelfs de humane geneeskunde heeft ons project aangegrepen om ook in hun sector het elektronisch voorschrijven mogelijk te maken. De wet moet wel worden veranderd om elektronisch voorschrijven mogelijk te maken, zowel voor de menselijke als voor de dierlijke geneeskunde. Dat zal alleszins een belangrijke vooruitgang zijn”, besluit Dejaegher. ■